

KORT ANVISNING,

huru Farsoten Cholera ingenkännes, huru man

skall bevara sig för densamma samt huru

den i sin första början botas,

utgifven

af

Kejsarliga Ministerium för Enrikes Ärenderne och,

efter förordnande af Landshöfdingen i Wiborgs

Län, till tryckning å Svenska Språket,

från Ryskan öfversatt

af

M. Tjeder.

W I B O R G,

tryckt hos A. Cederwallers, 1851.

A. C. H. A. T. T. I. N. G.

Das Verzeichniß der in dem Reichs-Verzeichniß

der in dem Reichs-Verzeichniß

der in dem Reichs-Verzeichniß

der in dem Reichs-Verzeichniß

der in dem Reichs-Verzeichniß

der in dem Reichs-Verzeichniß

der in dem Reichs-Verzeichniß

der in dem Reichs-Verzeichniß

der in dem Reichs-Verzeichniß

der in dem Reichs-Verzeichniß

der in dem Reichs-Verzeichniß

der in dem Reichs-Verzeichniß

der in dem Reichs-Verzeichniß

der in dem Reichs-Verzeichniß

W I B O R G

Verlag des A. C. H. A. T. T. I. N. G. 1874

Sjukdomen Cholera upphör icke att kringstrida sig i åtskillige Gouvernementer och hotar synbarligen att intränga sig till St. Petersburg. Några bedröfliga händelser gifva anledning att med sannolikhet sluta, det den, oaktadt alla Regeringens omsorger, redan hunnit hit. Med anledning häraf anser Ministären för Inrikes Ärenderne det vara nyttigt att utöfver de Underrättelser som af Medicinal-Rådet äro utgifne, en och hvar lemmas tydeligt begrepp:

1:o Om de Symptom er, af hvilka man med bestämdhet kan igenkänna Choleran och åtskilja den från andra sjukdomar.

2:o Om de orsaker som verka, att man af denna sjukdom angripes.

3:o Om Preservativer eller förvaringsmedel deremot.

4:o Om den behandling och de Läkemedel som, enär sjukdomen yppar sig, oundvikligen böra användas, till dess Läkare hinner ankomma och sluteligen

310 Om försigtighets mått för dem, hvilka med Cholera-Patienter måste komma i nära beröring.

I. Sjukdomens kännetecken eller Symptom.

Följande symptom äro de utmärkande och hufvudsakliga kännetecknen till Cholera:

Svindel, qväfvande andtäppa och ett brännande vid hjertgropen och omkring magen, qual, outsläckelig törst, kräkningar, slitningar i magen, krafternes hastiga aftagande, samt diarrhée.

En å bägge vägarne utkommande vätska, som liknar lake på insaltade gurkor, eller ett sådant vattenaktigt ämne, som vanligen skiljer sig från blodet efter åderlåtningar. Fötter, händer och det yttre af hela kroppen börja kallna. Anslets dragen förändras synbarligen, ansigtet bleknar, och uttrycker den yttersta maktlöshet. Ögonen insjunka, rösten blir svag och något hes. I händer och fötter yttrar sig kramp samt pulsen försvagas och blir knapt kännbar. Öfrige symptom och förändringar af denna sjukdom äro omständeligen uppgifne uti de af Medicinal-Rådet utgifne skrifter.

A n n i. Dylika symphomer kunna stundom uppkomma af tillfälliga orsaker, särdeles höstetiden, såsom af förkylning, af otillräckeligen kokad mat och af råa frukters bruk. Men en sådan tillfällig sjukdom utgör ännu icke den epidemiska Choleran.

II. Orsaker, som verka, att man angripes af Cholera.

Enligt hvad tydligen synes, öfverföres väl den Epidemiska Choleran i Ryssland från ett ställe till ett annat, förmedelst människor eller saker, men utom denna allmänna orsak, har erfarenheten visat, att visse omständigheter göra människan mycket lätt benägen att af sjukdomen eller smittan blifva angripen.

Dessa äro följande:

- a) Fuktig och kall luft, särdeles kalla och töckniga eller dimmiga nätter efter varma dagar.
- b) Fet, rå, svårsmält och till gäsning snart öfvergående föda, såsom råa rofvor, kål, gammal och mycket saltad fisk, halfrutten eller omogen frukt, svampar samt sur mjölk, isynnerhet, då dessa saker brukas tillika och utan urval.
- c) Sådant dricka, som antingen ej är väl gäst eller innehåller öfverflödigt syra. Hit höra öl, färsk

qvass, mjöd och braga (en dryck som brukas i Ryssland i stället för öl).

d) Omåttlighet i mat.

e) Trånga och osnygga boningsrum.

f) Låga och sumpiga trakter.

g) Så tunn klädsel, som ej förvarar emot kyla.

h) Kroppens osnygghet.

i) Omåttligt bruk af spritueusa drycker och i allmenhet ett oåterhållsamt lefverne.

k) Kroppens myckna utmattande och utmärglande.

l) Nattens tillbringande utan sömn i fria luften.

m) Nedslagenhet och sinnes oro, vrede, förskräckelse och i allmänhet häftig sinnesrörelse.

III. P r e s e r v a t i v e r e l l e r F ö r v a r i n g s m e d e l.

Om man undviker här uppräknade vållande orsaker till Cholera, kan kroppens benägenhet för denna smittosamma sjukdoms emottagande minskas. I sådant afseende är för en hvar nyttigt att iakttaga följande regler:

x. Icke sofva i fria luften, särdeles om natten i fuktigt och töcknigt väder; börandes man isynnerhet akta sig att ligga på fuktig mark.

2. Icke snart efter uppvaknandet gå utom hus. Skulle sådant vara nödvändigt, böra något varmare kläder påtagas och man ingalunda gå ut barfotad.
3. Icke förtära rå frukt eller råe rotsaker, af hvilka må nämnas rofvor, svampar, plommon, meloner och arbuser, ej heller batvinja (ett slags kall soppa, tillredd af hvarjehanda råa frukter m. m.), salt och gammal fisk, fet skinka, förskämtdt smör, feta bakelser och pasteler och icke väl gräddadt bröd, hvarhos bör undvikas öfverflödigt bruk af lök och hvitlök.
4. Ej dricka öl, (särdeles om det är något syrligt) och färsk qvas, samt ej förtära sur mjölk, kålsoppa eller mjöd.

Ehuru måttligt bruk af vin och brännvin icke är skadligt, utan, såsom besodrande kroppens transpiration, (utdunstning) och matsmältningen, kan medföra en ganska nyttig inflytelse på helsan, så är dock ett öfverflödigt förtärande af så väl vin som brännvin utomordentligen förderfligt. Och intet åstadkommer så mycken disposition för Choleraan, som dryckenskap.

5. I allmänhet bör alltslags öfverlastande af magen undvikas. Den mest helsosamma mat, om den

- brukas i öfverflöd, förstör lätt magens krafter. Särdeles emot natten bör man äta med den största måttlighet.
6. Man bör bemöda sig att vara klädd efter årstid och väderlek. Om hösten och vintern är högst nyttigt att närmast kroppen bära flanell, eller åtminstone en klädes bindel om lifvet.
 7. Om kroppen kännes vara i transpiration eller svettning, bör, så mycket möjligt är, ett snart och hastigt afstadvande deraf undvikas.
 8. Bruket af bad är icke skadligt; men menige man bör åtvärnas, att efter badandet ej hastigt utgå i fria luften, att i badstugan ej öfvergjuta sig med kallt vatten och att vid utgåendet derifrån vara så klädd, att bröstet och fötterna icke äro blottade; isynnerhet bör straxt efter badning något kallt icke drickas.
 9. Man bemöde sig att underhålla en lätt och mindre känbar transpiration och må därför, i stället för Thee, bruka Kamillblommor, Krusmynta, Salvia (*salvia officinalis*), Meliss och andra dylika aromatiska växter.
 10. Till befordrande af blodets omlopp i de ådror, som utgrena sig i kroppens yttre delar, är nyttigt att dageligen guida hela kroppen särdeles föt-

terne, med varma ylle dukar, eller ock hela kroppen med ättika.

11. När påhafde kläder och fotplagg blifva våta, böra de utan allt uppskåf ombytas och torrkas.

12. Uti husen bör all möjlig renlighet och snygghet iakttagas, samt trängsel i boningsrummen på allt sätt undvikas. Men der flere nödvändigt måste vara sammanträngde, särdeles nattetiden, bör om dagen dörrar och fönster ofta öppnas, enär väderleken sådant tillåter, jemte det pulver eller upplösning af Chlor-kalk, som å hvarje Apothek erhålles, ställes på några ställen i rummet; blifvandes dessa preparater utan betalning åt fattige i hvarje Stads-del utgifne.

Har måste anmärkas, att med Chlor-kalk ej bör rökas allt för mycket eller länge, utan endast till dess luften i rummet får lukt af Chlor *).

Dessutom är nyttigt att röka med en blandning af ättika och krusmynta, eller ock bör följande blandning brukas hos dem, som af Chlor-rökningen klaga öfver hufvudvärk och äckel:

*) ANM. För att få upplösningen tillräcklig stark, tages två Solotniker Chlor-kalk på ett skålpund vatten. (En Solotnik utgör $\frac{8}{3}$ Sv, Lod, Öfers. Anm).

Man tager två theskedar koksalt, och en thesked sönderstött salpeter, hvilka sammanblandas på en sten- eller porcellains-tallrik med en dertill gjord sticka, eller liten spade af träd, samt håller derpå litet victriol olja; när ångorna börja uppstiga, häres blandningen omkring i alla rum uti huset, och då de upphöra att kringstrida sig, kan ämnet gutas victriol olja på denna blandning, som då åter bör omröras med spaden. En sådan rökning kan anställas två gånger om dagen.

13. Om morgonen bör man icke utgå i fria luften med fastande mage.

14. Man bör icke heller utmatta sig med öfvermåttan långvarigt arbete, och särdeles skall manakta sig att tillbringa natten utan sömn.

Dessa reglors efterföljd är alltid nyttig och ej förenad med någon svårighet; hvarje Husfader bör därför förklara dem för sitt hushåll och hafva tillsyn öfver deras noggranna iakttagande.

IV. Botemedel, hvilka, då Choleran först yttrar sig, äro nödvändiga.

Om hos någon yttra sig de ofvan under N:o 1 uppgifne symptom, bör närmaste Läkare oför-

dröjeligen derom underrättas, och innan han hinner ankomma, den sjuke, om tillfälle dertill är, föras uti afskildt rum. Patienten bör ofta, men likväl ej i stor quantitet hvarje gång, erhålla en varm dryck af de aromatiska växter, som ofvanföre under N:o 9 äro nämnde, kroppen bör gnidas, särdeles under hjertgropen, med Camphert- eller Salmiak-Spiritus, Terpentin olja, Bränvin, som stått att draga på antingen Senap, vanlig eller Spansk peppar, eller ock Björktjära, som ock kallas Ryssolja. På magen lägges het aska, hafra eller kli, eller, i brist deraf, linnedukar, fuktade med så hett vatten, som den sjuke kan fördraga; äfven är nyttigt att lägga på hjertgropen senap med uppvärmd surdeg, eller innanmätet af mjukt bröd med ättika, eller ock rifven pepparrot, samt att applicera på magen blodiglar.

Om sjukdoms anfallen ej förminskas, utan ökas, kan man hvar 20:de minut gifva Patienten tre droppar Krusmynt olja med fem droppar Opium Tinctur, uti en matsked, antingen Salep-decoct eller upplösning af Gummi Arabicum *).

*) Tag 2 solotnik Gummi Arabicum och lika mycket socker, upplös dem i 4 unts Krusmynt-vatten, lägg härtill 40 droppar Opium tinctur och 25 droppar krus-

Desutom kan begagnandet af varma bad eller, i brist deraf, hela kroppens insvepande i varma täcken, som blifvit doppade i varmt brännvin, hämma sjukdomens häftighet. Men särdeles nyttigt är att begagna ättiks ångor, och i allmänhet immbad. Vidare begagnande af inre och yttre medel måtte bero af Läkarens pröfning.

V. Försigtighets medel för dem, hvilka med Cholera-patienter måste komma i nära beröring.

De, hvilka med biträde tillhanda gå en Cholera-Patient, eller haft och hafva gemenskap med en sådan, böra ovillkorligen:

1:o Strängeligen iakttaga alla i ofvanstående 3:dje Moment beskrifne preservativer och bevaringsmedel.

2:o Innan de gå ut från hemvästet, böra de tvätta sig öfver hela kroppen eller åtminstone händerne, tinningarne samt hufvudet och nacken

mynt olja, samt gif sedan häraf hvar 15:de eller 20:de minut en matsked.

bakom öronen, med en upplösning af Chlor-soda eller Chlorkalk eller, i brist deraf, med ren ättika eller vanligt bränvin, uppblandadt, till hälften, med ren bomolja.

3:o Då man närmar sig den sjuke, bör så mycket möjligt är, dess utandade luft undflys.

4:o Man tage med sig en flaska med upplösning af Chlor-kalk, eller stark ättika, för att dermed ofta gnida händerne, ansigtet omkring näsan, tinningarne m. m.; hvarutom man i fickan bör bära torr Chlor-kalk, uti en liten linne påse.

5:o Så snart man varit i omedelbar beröring med den sjuke, böra händerne tvättas med Chlorkalks upplösningen eller i brist deraf med ättika.

6:o För dem, hvilka måste besöka de i Cholera insjuknade, är nyttigt att intaga Hoffmans droppar med Krusmynt-essence, t. ex. 4 gånger om dagen, ifrån 10 till 25 droppar vanliga Hoffmans och till 10 droppar krusmynt essence, hvilka blandas tillsamman, och bör man skölja munnen med följande upplösning: En half Solotnik Chlor-kalk och två the ^{Koppar} ~~Loth~~ vatten sammanblandas, omskvalpas och få sedan stå att klarna, hvarefter det klara afhälles och med

tillsats af en matsked Eau de Lavande eller Eau de Cologne brukas att skölja munnen.

7:o Efter återkomsten hem böra kläder och linne genast ömsas och ylleplaggen vädras, hvarjemte, om möjligt är, rökning bör ske med Chlorgas eller salpeter och salt, såsom ofvanföre är sagdt (pag. 9). Rökningen bör i detta fall anställas i något särskildt rum, som ej bebos, och sker antingen sålunda, att på Chlor-kalk slås några droppar Victriol-syra, eller ock på det sätt, att två delar kok salt, en del Brunsten, en del Victriol-syra och en del vatten sammanblandas och ställas på varm sand för att deröfver hänga kläderne till rökning.

8:o Ofvanföre är sagdt, att man ej bör gå ut med fastande mage: Denna regel böra isynnerhet de iakttaga, hvilka skola besöka Cholera-Patienter.

9:o De aflidnes kroppar få ej röras med blotta händerne, hvilka derföre förut böra smörjas med talg eller olja, och efter det en sådan kropp blifvit vidrörd, då sådant nemligen ej kunnat undvikas, böra händerne tvättas med Chlor-upplösning eller ättika.

VI. Medel, hvilka man i hvarje Hus
bör bjuda till att hafva i bered-
skap för den händelse att
Cholera skulle yppa sig.

1:0 1 sk:d Krusmynta.

2:0 1 - Camill - blommor.

3:0 2 Unts pulveriseradt Gummi Arabicum.

4:0 1 - Salep - pulver.

5:0 6 Bouteiller god ättika.

6:0 omkring en och en half kanna godt bränvin.

7:0 d:o d:o som stått att draga på Spansk peppar
och senap tillsammans, eller på endera af des-
se articlar särskildt.

8:0 2 solotnik Opii Tinctur.

9:0 2 sk:d Salmiac eller Campher-spiritus.

10:0 ett halft unts vanlig Magnesia.

11:0 ett halft sk:d torr pulveriserad Senap.

12:0 4 st. Pulver, bestående af 6 gran Calomel
och 12 gran Gummi Arabicum.

13:0 Tillräckligt quantum ylletyg och flanell.

14:0 Ett eller flere ylle täcken.

15:0 ett halft sk:d Salpeter.

- 16:o 4 sk:d Victriol-syra.
17:o ett quart sk:d Brunnsten, eller ock tillredt
Mangan-pulver.
18:o 1 sk:d Chlor-kalk.
19:o 1 Bouteille Bomolja.